

ביוגרפיה ציוני דרך בתולדות הרב

ילדותו

הרב אברהם יצחק הכהן קוק נולד בעיירה גריווה שברוסיה בט"ז באלול תרכ"ה, לאביו הרב שלמה זלמן ואמו מרת פערט זלאטא. כבר בילדותו נכרו כשרונותיו הגדולים ומידותיו המיוחדות. בטרם הגיעו לגיל תשע שנים נאלץ אביו להוציאו מה"חרר" וללמדו בעצמו, מאחר ולא נמצא מלמד מתאים לסיפוק כשרונותיו. מדי שבת בשבתו היה אברהם יצחק הולך לשמוע את דברי החסידות העמוקים שהשמיע רבי יחזקאל ינובר, המשפיע הרוחני של חסידי העיירה, מחסידי האדמו"ר מליובבין, בעל ה"צמח צדק", שחיבב מאוד את הנער הצעיר.

רחוב בעיירה גריווה

בשעה שהגיע הנער אברהם יצחק לגיל בר מצוה, יצא מעירו גריווה ללמוד בעיירה לוצין הסמוכה לה. שנתיים ימים – תרל"ח-תר"מ – למד הרב בלוצין אצל רבה של לוצין הרב אליעזר דון יחיא, ואצל קרובו הרב יעקב רבינוביץ (בנו של הרב מרדכי גינזפל יפה). שני רבותיו אלה השאירו עליו רושם עז. "לא

אוכל לשכוח את מאור הפנים, גדלות הנשמה, אוצר הטוב והנעימות, ישרות השכל והרחבת הדעת שהיו בנשמה זו" – אמר על הרב אליעזר דון יחיא. הרב רבינוביץ היה תלמידו המובהק של הרב ראובן הלוי מדווינסק, והוא הורה לתלמיד הצעיר את דרכי הלימוד העמוק לפי שיטת הלימוד שקיבל מרבו. אצל הרב רבינוביץ היתה ספריה גדולה (דבר נדיר בימים ההם), והנער הצעיר הרווה את צמאנו הגדול והרחיב מאוד את ידיעותיו. – "לוצין היתה לי עיר משוש לתורה ולתעודה בימי הבחרות שהגם נזכרים ליפעה וגעגועי הוד בלתי נשכחים".

בסוף שנת תר"מ חזר לעיר מגוריו גריווה, ולמד בעצמו ועם אביו ר' שלמה זלמן שהיה גדול בתורה ובמידות. כמו כן למד באותה תקופה מדי פעם אצל הרב ראובן הלוי רבה של דווינסק (דינאבורג) הסמוכה, שהעריך מאוד את גדלותו של תלמידו, ואף אמר עליו פעם: לך יש שכל התורה...

בשנת תרמ"ג למד במשך כשנה בשקידה עצומה בעיירה סמארגון אצל רבה של העיירה הרב חיים אברהם שפירא, שחיבב מאוד את תלמידו ואף סיפק באותה שנה את צרכיו בכבוד רב.

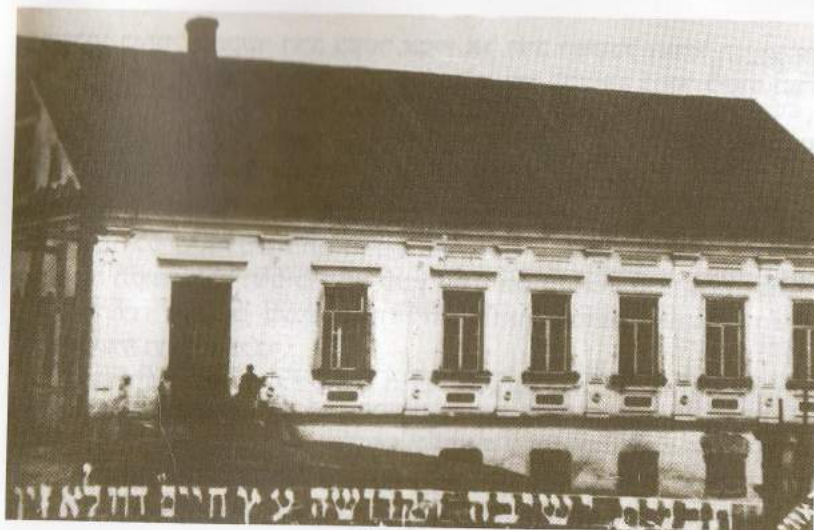
שמעו של העילוי הצעיר הגיע לאזני הרב אליהו דוד רבינוביץ-תאומים (האדר"ת), רבה של פוניבז', שחיפש חתן לבתו המצוינת. הרב האדר"ת תהה על קנקנו ומצאו מלא וגדוש בתורה ויראה ומידות נעלות, ויאהבהו ויתקשר אותו בקשרי "תנאים".

הרב האדר"ת הציע שעד החתונה יסע החתן ללמוד בישיבת וולוז'ין. בערב חנוכה תרמ"ד הגיע הרב אברהם יצחק לשיבת וולוז'ין המפוארת, שהיתה הישיבה המרכזית והחשובה ביותר בליטא הן ברמת הלימודים הגבוהה והן במספר תלמידיה. הישיבה נוסדה על ידי רבי חיים מוולוז'ין, תלמידו הגדול של הגר"א מוילנא.

ראש הישיבה באותה תקופה היה הרב נפתלי צבי יהודה ברלין (הנצי"ב). חיבה גדולה וקשר נפשי מיוחד נוצרו בין הרב לתלמידו.

הנצי"ב העריכו כל כך, עד שפעם התבטא ואמר: כדי לגדל בחור כזה כדאי היתה שתיוסד ישיבת וולוז'ין.

רק שנה וחצי למד הרב בישיבת וולוז'ין, אך תקופה זו היתה פוריה וגדושה במיוחד. מקום מושבו נקבע בקרבת מקומו של ראש הישיבה. שמונה-עשרה שעות רצופות בכל יום למד הרב בשקידה עצומה, וגמע ששים דפי גמרא בעיון מדי יום ביומו. הערכת ראשי הישיבה ובראשם הנצי"ב ותלמידיה כלפיו היתה רבה ביותר, הן ביחס לגדלותו העצומה בתורה והן לצדקתו ויראתו הקודמת לחכמתו. תלמידי הישיבה היו מביאים אליו את קושיותיהם, והוא היה פותר

בנין ישיבת וולוז'ין

להם את ספקותיהם, בבקאות ועמקות נפלאה. תפילותיו ודקדוקיו במצוות וביראת שמים היו לשם דבר. בסיום תקופת לימודיו בישיבה, שאלו רבו הנצי"ב איך הרגיש בישיבה? הרב ענה: כמו בארץ ישראל...

בשנת תרמ"ה, והוא כבן עשרים, נשא הרב אברהם יצחק הכהן לאשה את מרת בת שבע אלטע, בתו של הרב אליהו דוד רבינוביץ-תאומים (האדר"ת), רבה של פוניבז' (ולימים רבה של ירושלים).

בשנים הראשונות ישב החתן על שולחן חותנו ועסק בתורה – בנגלה ובנסתר – יומם ולילה.

רבנות

א. זוימל

לאחר כשלוש שנים, בשנת תרמ"ח, והוא בן עשרים ושלוש שנים בלבד, השפיע עליו ה"חפץ חיים", הרב ישראל מאיר הכהן, כי יאות לקבל על עצמו משרת רבנות. הרב התמנה לרבה של העיירה זוימל.

שנות כהונתו שם היו שנים של המשך התפתחות רוחנית ושקידה גדולה על תלמודו, כד בבד עם הקפדה רבה על ניהול החיים היום יומיים של בני עיירתו שיהיו על פי התורה והמצוה. הרב הקפיד ביותר אף על חשש גול והונאה.

מצוות גמילות-חסדים בגופו ולהוליך את האיש עד לבית הגביר.

סיים אברהם-יצחק את סיפורו ושאל בתמימות: אבא, האם לא טוב עשיתי? אני מצטער אם גרמתי לך ולאמא צער, אבל מעיד אני עלי שמים וארץ, שהתכוונתי לשם מצווה, והלה גם ברכני שאהיה גדול בתורה...

עלה נעלה

"משחק" מיוחד במינו המציא הילד אברהם-יצחק, כדי לשעשע את עצמו ואת חבריו בני-גילו ב"חדר". בשעת ההפסקה היו התלמידים הפעוטים מסתדרים שורות-שורות ותרמילים על שכמם, כאילו מתכוננים הם ללכת בדרך רחוקה, והוא, אברהם-מ'לה הקטן מנצח עליהם. הם שואלים זה לזה: "אנה אנו הולכים?" והוא משיב: "לארץ-ישראל", ופניו קורנות מאושר.

כעין "כרם ביבנה"

מספר הסופר אברהם שוער, אשר בילדותו למר ב"חברותא" עם רבנו בבית-המדרש של לוצין: התמדתו של הנער אברהם-יצחק, היתה נפלאה מאוד, אם היתה עוברת עליו שעה קלה בביטול תורה, היה חש צער אמיתי, כאב מוחשי, פיזי...

יום אחד אמר לי: גמרתי בלבי ששני לילות בשבוע נקבע ללילות-משמר. שני לילות בשבוע נלמד עד עלות השחר.

חזר אני "ליל-משמר" אחד, אופייני לתכונתו של גאון זה. למדנו בצוותא מסכת חולין, התפללנו זה עם זה בהלכה, אני עמדי על דעתי, חזרנו והתווכחנו ולבסוף "השלמנו" בינינו. השעה היתה מאוחרת. אנחנו למדנו על הבימה. מסביב לנו הס, דממה. ב"חדר השני" ישנים זה מכבר כל הבחורים. לפנינו דולק ממעל לארון-הקודש נר-התמיד — ואנחנו נחנו קצת מעמלנו וישבנו סָחֵנו בינותינו, והוא אומר לי בקול רוי-סוד: הידעת, אפשר שרק אנחנו שנינו מקיימים עכשיו את כל העולם כולו, אפשר דן הקב"ה בשעה זו את העולם, ושוקלים עתה את עוונותיהם של בני-האדם, והעוונות מכריעים את הכף, ומיכאל המלאך, המליץ האחד מני אלף, הולך ונוטל את דברי תורתנו ומניחם על כף המאזניים של זכויות, והם, דברי-התורה שלנו מכריעים את הכף לזכות. נמצא, שאנחנו זכינים לקיים את כל העולם כולו, ואנחנו — אך ילדים קטנים. אנו, זו השנה הראשונה שאני מניח תפילין ואילו אתה, אפילו בר-מצוה אינך עוד... הוא מדבר, ואני נישא בעולמות עליונים.

רואה אני כמעט בחוש, את הפמליא של מעלה: מאזנים של אש, מלאכים, כרובים... שוקלים את מעשיהם של בני-האדם, והנה... מניחים על הכף את דף התלמוד אשר במסכת חולין, עם הרש"י והתוספות והמהרש"א... ודף זה מכריע לטובה את כל העולם כולו...

ובעודני יושב שקוע בחזיונותי וקולו של אברהם-יצחק הולך והולך ואני שומע כשהוא אומר בתמימות רבה: — יבוא היום, ואני אהיה גדול בתורה, ואז... והוא נוגע בי כדי להפנותני אליו, ואני רואה: פניו לוהטים, עיניו, בבותיו נדלקות, והן כגחלי-אש רוחצות בחלב, ורצות הן רצוא ושוב, והוא מלחש: אעלה לארץ-ישראל, לירושלים עיר-הקודש, ואיסד שם ישיבה, כעין "כרם ביבנה" ונאספו אלי בחורים מכל אפסי ארץ — ומירושלים תצא תורה..."

אלה היו חלומות הנוער של הרב, אלו היו שאיפותיו וגעגועיו בשנה הראשונה לאחר שהיה לבר מצוה...

הכהן הגדול מאחיו

ומוסיף הסופר אברהם שוער ומספר: בימי "בין המצרים" משהגיעה שעת חצות, היה אברהם-יצחק — והוא אך נער כבן חמש עשרה שנה — סוגר את הגמרא, ואנחנו שנינו יורדים מעל הבימה שהיינו יושבים בלילה ולומדים, והיינו הולכים אצל התנור הגדול, חולצים את נעלינו, ויושבים על הקרקע ועורכים "תיקון חצות"...

אברהם-יצחק היה נושא קולו בבכי ומתמוגג בדמעות. הוא בוכה, וגם אני עיני דומעות ולבי חם בקרבי.

אחרי חצות היינו יושבים ואומרים תהלים בקול עצוב וחנוק מאוד, הוא היה "בוחר" באותם מזמורי תהלים המספרים את צרותיהם של ישראל, הקובלים על החורבן והמנבאים עתידות של נחמה לציון ולישראל.

פעם אחת שאלתיו לתומי: מדוע אתה בוכה כל כך בעריכת "תיקון חצות"? גם אני אוהב מאוד את ארץ-ישראל, וגם נפשי נכספת לעלות לארץ חמדה זו, ואבי... אבי שלי — בודאי ובודאי שהוא מתגעגע אל הארץ ומחכה לביאתו של משיח והוא... ואברהם-יצחק נכנס לתוך דברי, וענה לי בתמימות-טבעית כל-כך, עד שנעתקו מלי מפני, כי נפתעתי מאוד למענה לשונו: הן אתה והן אביך אינכם כהנים, ואילו אני — הן כהן אנכי...!

רבה של יפו והמושבות

כשבוועיים לאחר בואו של הרב ליפו, כתבו רבני ירושלים – הרב שמואל סלאנט והרב האדר"ת – מכתב לפקידי הברון ובו הודיעו, כי מעתה מחוייבים כל בני יפו והמושבות להשמע להוראותיו של הרב:

"הגנו להודיע לכבודם, כי הרב הגאון המובהק הצדיק אשר שמו כשמן תורק מוהר"ר אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א הופקד, לשמחת לבבנו, לרב העיר יפו והמושבות תובב"א. ומעתה, כל העניינים השייכים למצות התלויות בארץ, וההשגחה על ענייני כלאים וערלה וכו' תרומה ומעשרות וכו', הכל יהיה נחתך על ידי ידידנו הרב הנז' שליט"א, שאנו וכל בית ישראל סומכים עליו ומחזיקים ידיו בכל תוקף ועוז.

ותואיל נא הפקידות להודיע הדבר גם לכל בני המושבות, וכי בכל ענייני הדת יסורו למשמעתו ויעשו ככל אשר יורם, מבלי סור מדבריו..."

מצניע לכת

משעלה על כסא הרבנות ביפו – בה כיהן פאר עשר שנים (תרס"ד-תרע"ד) – הכינו עסקני העיר עבורו דירה נאה ומרווחת. בכניסתו לשם בפעם הראשונה, סקר את הדירה ואמר: "הרי בדירה מרווחת זו יש משום מותרות, כי לי גדולה הזכות בעצם הדירה והשיבה בארץ-ישראל..."

בית הרב, ביפו, בשכונת נווה צדק (רחוב אלרואי 9, פינת רחוב אחוה 21)

רשמי אש קודש

מספר ר' אברהם צ'צ'יק: "עוד בבית רבנו ביפו, כבר הייתי כבן-בית ובקי בחליכותיו. ביתו של רבנו היה מהיחידים בשטח השכונה החדשה-הישנה "נווה צדק". היה לי הכבוד להתלוות אל רבנו בכל בוקר לתפילת שחרית ב"ת"ת "שערי תורה", והייתי שמח ומאושר להתבונן יום יום במנהגיו הקדושים. אהבת ישראל וארץ-ישראל מלאו כל חזרי לבו בשלהבת קודש. עבודת ה' שלו היתה בהתלהבות עצומה. מי יוכל לתאר את ה'קידוש' שלו. ואיה העט שיוכל לצייר את ה'הבדלה'. מי שלא ראה התרגשותו העצומה ברשפי אש קודש כשעמד והבדיל בין קודש לחול במוצאי-שבת קודש – לא ראה התעוררות של קדושה מימיו. כשהיה מגיע למלים 'ושאבתם מים בששון', היה רוקד וצוהל וכך היה ממשיך שעה ארוכה בדביקות עילאית בשירות ותשבחות. אשרי עין ראתה זאת!

בימי הקיץ נוהג היה רבנו לרחוץ בימה של יפו. הגישה לים היתה מותנהלת בכבודות, כשהיינו עוברים בשטחי החולות. והנה, באחד הימים, בלכת רבנו בדרך גבעות החול, ואני מתלווה אליו, לפתע פתאום התכופף בהשתטחות על החולות ונשקם באהבה יוקדת... רוחי נסערה בקרבי למראה חזיון קודש זה בהשתפכות נפש, באהבתו הלוהטת לאדמת ארץ-ישראל, עד כלות הנפש..."

דרכי דרכי נועם

מספר דוד תדהר: בזמן שהרב כיהן כרב ראשי ליפו, עלה בשבת אחת יהודי על במת בית-הכנסת "שערי תורה" שבנווה-שלום ביפו, הפסיק את קריאת התורה ומסר הודעה לציבור, ששמואל הסנדלר יושב בשעה זו ממש בחנותו אשר ביפו, ועובד ומחלל שבת. היהודי דרש מהציבור, להפסיק את התפילה וללכת בהמון אל חנותו, ולעשות בו שפטים...

מיד עלה הרב על הבמה, השקיט את הקהל המרוגז ודרש לסיים את התפילה בשקט. כתום התפילה יצא קהל המתפללים אחריו לחנותו של שמואל הסנדלר, בתנאי שישמעו להוראותיו, ממנו יראו וכן יעשו.

אחרי התפילה יצאו כל המתפללים, ובראשם הרב, ברחוב המוליך ליפו. בהגיעם לפני חנותו של אותו סנדלר, ניגש אליו הרב ואמר לו בדידות: "ר' שמואל, שבת שלום!" והלך הלאה. כמוהו עשה כל הקהל.

בן-ציון מאיר חי עוזיאל, הרב ישראל אבא ציטרון, הרב משה אוסטרובסקי (רבה של עקרון) והרב אהרון בן-שמעון מקהיר, העלתה את ההצעה בפני הועד הפועל של "ועד העיר" ליהודי ירושלים (בישיבתו מיום י"ז אב תרע"ח).

קרוב לשנה נמשך המשא-ומתן בין "הועד הכללי" לבין הרב קוק בדבר מינוי כרבה של ירושלים.

בשלחי תמוז תרע"ט נתקבל במשרדי הועד הכללי מברק מהרב קוק: "קטונתי מלשאת עלי את משא הקודש הזה, שהיה ראוי ליחידי עולם, אך אם טובת עיר-הקודש, שזה כל מעיני, דורשת זאת — לא אוכל לסרב".

עצת חכם

לקראת בואו של הרב לכהן פאר בירושלים, מריץ אליו ידידו העו"ד מרדכי עליאש, מגדולי הפרקליטים, שניחן בתבונה מדינית מפקחת (ולימים — שגריר ישראל בבריטניה הגדולה), איגרת, בה הוא מעמיד את הרב על הקשיים הצפויים לו במילוי תפקידו, תוך כדי רמיזה על הציפיות מחוגים שונים והמתונים בכללם — מחד גיסא, ועל גישתם של הקיצונים מאידך גיסא:

ב"ה, מוצש"ק ואתחנן, ו' מנחם אב תרע"ט, יפו ת"ו.

שלום וכל טוב סלה לכבוד מו"ר הרב הגאון החסיד, איש חמודות, כקש"ת כמוהר"א הכהן קוק שליט"א.

אחרי דרישת שלומי הטוב, ושלום כ' הרבנית מנשים באוהל תבורך תחי', ושלום כ' בנו הרב נ"י, ואחרי ברכי אותו ברפואה שלמה לרגלי הניתוח, שלא ידע מכאוב עוד — הנני להודות על חטאתי, ולבקש סליחה על דומיית, ובאמת כבר החילתי במכתבים אל כת"ר מכבר, ולא יכולתי לגמור דבר, כי אמרתי עוד מעט וכת"ר יופיע בארץ, לגדר גדר ולעמוד בפרץ, ויראה בעיניו ויווכח, ולמה אוסיף מילין והלך נפש על כל המכתבים שיכתבו לו ידידו ובני משפחתו. והנה עכשיו שמעתי כי כת"ר כבר מתכוון לבוא בשעה טובה, והחלטתי למחר במכתבי בתור ברכת הדיוט לדרך ואגב להוסיף אילו דברים קטני הערך על כל הנעשה והנשמע, לא בתור הלכה למעשה, אלא בתור רשמי איש מהחוץ, ששהה זמן מה בירושלים וראה מה שראה.

והנה, בדרך כלל עלי קודם כל לברר עוד פעם, כמה גדולים פה, בין שדרות שונות של הקהל הא"י, כליון העינים והתשווקה הנמרצה לקראת בוא כת"ר הנה, ואעפ"י שטעמיהם שונים זה מזה, הצד השווה שבהם שכולם ישמחו לשובו. מבין כל אלה אמנם אך מעטים האנשים המקוים כי כת"ר

בשורה טובה

קברנו ידעה תלגרפית

כי רבנו הגאון פאר ישראל והדרו צ"ע

אברהם יצחק קבש"ת מוהר"ר

הבהן קוק שליט"א

יופיע בשערי ירושלים עי"ק ת"ו

שבוע הבעל"ט

הזמן בדיוק ופרטי קבלת פני רבנו נודיע במודעות מיוחדות

ועד המסדר קבלת פני הרב שליט"א

אש עצורה בעצמותי

מספר תלמידו הנאמן, ראש הישיבה הרב יעקב משה חרל"פ: פעם אחת, בערב חורף אחד, הקור הקפיא את הדם בעורקים. הכל קפא, הקרח הגלד בשמשות החלונות. שררה אפלה, העננים כיסו את כל היקום באפירותם. עליתי אל הרב, בביתו – חושך אפלה. כולם ישנים, מלבד הרב. הוא הסתובב בחדרו הקטן וכולו לוחט, זמן רב לא התבונן בי. אחרי-כן ניגש אלי הרב, הושיט לי את ידו והיא כולה רגב-כפור. אך בהתלהבות-אש כשעיניו בורקות וקורנות ופניו כלבת-אש הוא שואלני: 'הגד נא לי, הגם אתך כן?'

— 'מה', שאלתי.

— 'אני כולי נשרף באהבתי להשם יתברך. הגם אתה חש כן?'

שלהבת-יה

פעם אחת, כשהיה הרב יעקב משה חרל"פ ביפו בערב תשעה באב, הלך לביתו של הרב ל"סעודה מפסקת". מצא את הדלת נעולה. הביט דרך החלון וראה את הרב כשהוא מהלך בחדרו אנה ואנה, בהליכה מהירה, כולו מלא התלהבות ודבקות ומראהו — כעמוד אש... פחד הרב חרל"פ להכנס. לאחר שהייה קצרה, נקש בדלת. משראהו הרב בכניסתו, אמר לו: — טוב שבאת, משום שאינני יכול לאכול "סעודה מפסקת", באשר כולי מלא אש אהבת ה', ואינני יכול לומר קינות... צריך לשאוף קצת אויר ורק אחר-כך אפשר יהיה לומר "קינות"...

אעירה שחר

מספר הרב ניסן זק"ש — נכדו של הרב יעקב משה חרל"פ: כשהיה סבי מתארח בביתו של הרב ביפו, לא רצה הרב שידע סבי כי הוא עוסק בתורה כל הלילה. על כן, כשהגיעה שעה מסוימת בלילה — היה הרב אומר לרב חרל"פ: "עתה הולכים לישון". לאחר שעה קלה, כששיער הרב שהרב חרל"פ כבר נרדם — היה קם לעסוק בתורה.

בזכות עצמו

מספר הרב משה צבי נריה: פעם אחת אמר הרב יעקב משה חרל"פ לרב, שכדאי שיוציא לאור ספר הלכה חשוב, ועל ידי כך יתקבלו דבריו גם בעניינים הרוחניים.

הרב סירב ואמר:

— "הדברים צריכים להתגלות מעצמם, ולהשפיע בלי כל אמצעי. אילו חיבר הרמב"ם את ה'יד החזקה' כדי שיתקבל ה'מורה נבוכים' — לא היה מצליח".

אגרתו של הרב לש"י
עגנון, על המצוקה
הכלכלית שהישיבה
דיתה נתונה בה

נוצרים טובים

הרב ביקר אצל מנהל הרכבות בא"י, כדי להשפיע עליו לשחרר את פועליו היהודים מעבודה בשבת. הוא נשא לפני המנהל הבריטי נאום נשגב על ערכה הגדול של השבת לעם היהודי. המנהל הקשיב לדבריו ואמר לו: כבוד הרב

A. I. KOOK
Chief Rabbi in the Holy Land
Jerusalem

ב"ה
הרב אברהם יצחק הכהן קוק
הגדול והנשגב

אברהם יצחק הכהן קוק
עמו, עמוס הקדוש, על אברהם הקדוש
ד"ר ב' ראב"ד
אמ"ק ירושלים יתגב

קול קודש

אל תלכו אל הדואר לקבל מכתבים עתונים וחבילות בשבתות וימים טובים

הנוצרים בהתנחלות את בני הדואר, ורכים טרם מחליים עם זה את קריתם ימי הקדוש גם בחולות ומכתבים. תרעו נא אחים: שאם טמנים ארצנו בכל סלא כרסה וכלימה, ע"י תענית מוחללה כזאת, ואין לנו פה לחשיב כששואלים אותנו בשביל מה אנחנו עשלים למחר את ארצנו הקדושה כששפיר הממשלה, אם אחרים יאמרו שישעבדו לעבודה של הממשלה עם סוללים את הקדוש המעט עצמו ברוח כלל שם אנוס ורבות, את חקרים:

וכבר את ד' ועמו: וכבר את ד' דבר קדוש. וכבר את חסדו ואשכנזו לבית ישראל אשר מעולם ואשר הפליא לעשות עמו כחיים דור. ואת אור יסעו אשר אנחנו סלאים תקוה שופיעו עד עלינו בעמיד וקדוה: והמעט נא מחלל העול דור ואל חלולתה. הדואר לקבל מכתבים עתונים וחבילות ביום הקדוש.

ועוד ישראל ונאמר יחיש סרה את דברו ורם קין יקום על עין הר קדוש כסירה ביטוי אמן.

ימים נא אחים חקרים אל לכבדם את רשותה דואר וחלול מחלל השם, מחלל הקדוש, מחלל שבת דיום טוב, מחלל כבודו של ישראל, ויוצא על ידי העוהה אל הדואר ביום הקדוש.

וכבר נא אחים: את בעבני דיום בארץ את געמי פריחה החולנו הראשית החורש בארץ חובות רבים ונחלים, ובין חובותי חלל, הכי גדול דואר, דחוב של המפקד חתם האומה על כל ארצות חינו הכנענים והחברותה.

הנה דור נעלמו רצעים העליון כסר נח את סקודתו הנוכחית לשחרר את כל אחנו במקדש השפחה של הממשלה ביום הקדוש, ובכבוד אדם גם כן שקדי הדואר, כמה הנון דואר הדבר הזה בערנו, כמה כבוד נחית רוח טכס לנו רחמיש החק דור דורן לנו בארצנו ראשית הטעם של חזרה לארץ.

אבל כמה עלול הדבר כולו להחלף על ידי חלול הדואר של כבוד קדושת שבת דיום טוב היוצא על ידי אלה

אחיהם הנאמן הנסור לעבודתם
אברהם יצחק הכהן קוק

הראשי, אמנם דבריו צודקים, אולם במפעלנו יש נוצרים טובים העובדים ביום המנוחה שלהם, יום ראשון; כמורכב עובדים המוסלמים בימי שישי, יום השבתון שלהם. אם נשחרר את היהודים מעבודה בשבתות, יהיה הכרח להפסיק את מהלך הרכבת בחצי שבוע.

ביקש הרב מאת המתורגמן להסביר למנהל הרכבת את ההבדל הענקי: נוצרי העובד ביום ראשון, ומוסלמי העובד ביום שישי נשארים "גויים", בעוד שיהודי העובד בשבת הופך ל"גוי"...

כוחם של דברים היוצאים מן הלב

רב אחד פנה אליו בשאלה כיצד לנהוג עם בניו שלצטרו הגדול נעשו עבריינים? על כך ענהו במכתבים אחדים, שלפי דעתו צריך רק לקרובם, ובאחד ממכתביו הוא אומר: 'בתוספות (סנהדרין כ"ו ע"ב, ד"ה "החשוד"), יש סברא לומר, שאין לפסול לעדות אדם החשוד על העריות, כיון שזה נחשב כאונס, משום ש"יצרו תקפו". כך גם האידיות החדשות: הן שובות לבבות בנינו הצעירים בכל כשפיתון הרבים לזנות אחריהן, ולפיכך צריך להחשיבם כאנוסים גמורים, וחלילה לנו לדון אונס כרצון, להיפך, יש לנו גם מהם אחרית ותקוה, הנשמה הפנימית של קדושת ישראל מסתתרת בקרב לבבם בכמה מידות טובות הנמצאות בהם וכל עיקר מה שיכולה הרישעה לתפוס אותו בליבם הוא גם כן מצד נטייתם הפנימית לטוב ולחסד... ואי אפשר לדמות אותם לרשעים ההולכים רק אחרי הוללותם הבהמית, באין שום מטרה של יושר... וכאשר זרם הזמן יתהפך ויכירו את הטעות הגדולה בעיקר הרעיון שבשבילו זנחו את בית חייהם, יהיו מוכנים לתשובה ולהטבה. ועל כן זאת היא עצתי לכבודו: כמה שיש ביכולתו יקרבהם בסיוע לצרכי פרנסתם וצרכיהם המוכרחים ויהיה לו בזה מקום להביע לפנייהם דברי מוסר בשכל טוב במכתבים, וברית כרותה היא לדברים היוצאים מן הלב שהם פועלים אם הרבה ואם מעט, אבל גם המעט הוא יקר מאוד'.

נדחי ישראל וכנס

מספר פרופ' יהודה רצהבי: אנשי העלייה השנייה מבני תימן נמשכו למושבות העבריות, לשם כיבוש העבודה מיד הערבים.

תקופתם חלה בימים שהרב קוק שימש רבן של יפו והמושבות. הרב הכירם פנים אל פנים, עמד על טיבם וראה בהם מגשימי השקפת עולמו הציונית-הדתית, הלכה למעשה. החלוצים העבריים של הימים ההם דגלו